

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (piata komora)

z 12. decembra 2019*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Prísťahovalecká politika – Právo na zlúčenie rodiny – Smernica 2003/86/ES – Článok 10 ods. 2 – Fakultatívne ustanovenie – Požiadavky na uplatnenie práva na zlúčenie rodiny – Rodinný príslušník utečenca, ktorý nie je uvedený v článku 4 – Pojem „závislá osoba““

Vo veci C-519/18,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Správny a pracovný súd Budapešť, Maďarsko) zo 16. júla 2018 a doručený Súdnemu dvoru 7. augusta 2018, ktorý súvisí s konaním:

TB

proti

Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal,

SÚDNY DVOR (piata komora),

v zložení: predseda piatej komory E. Regan, sudcovia I. Jarukaitis, E. Juhász, M. Ilešič a C. Lycourgos (spravodajca),

generálny advokát: G. Pitruzzella,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- TB, v zastúpení: G. Győző, úgyvéd,
- maďarská vláda, v zastúpení: M. Z. Fehér a G. Tornyai, splnomocnení zástupcovia,
- holandská vláda, v zastúpení: C. Schillemans a M. Bulterman, splnomocnené zástupkyne,
- Európska komisia, v zastúpení: A. Tokár, C. Cattabriga a M. Condou-Durande, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 5. septembra 2019,

* Jazyk konania: maďarčina.

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 4 ods. 2 a 3, ako aj článku 10 ods. 2 smernice Rady 2003/86/ES z 22. septembra 2003 o práve na zlúčenie rodiny (Ú. v. EÚ L 251, 2003, s. 12; Mim. vyd. 19/006, s. 224).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi TB a Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Úrad pre prisťahovalectvo a azyl, Maďarsko) vo veci zamietnutia týmto orgánom žiadosti o vydanie povolenia na pobyt na účely zlúčenia rodiny pre sestru dotknutej osoby.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Odôvodnenia 2, 4 a 8 smernice 2003/86 stanovujú:
 - „(2) je potrebné prijať opatrenia týkajúce sa zlúčenia rodiny v súlade s povinnosťou chrániť rodinu a rešpektovať rodinný život, ktorá je zakotvená v mnohých nástrojoch medzinárodného práva. Táto smernica rešpektuje základné práva a dodržiava zásady uznané najmä v článku 8 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v Charte základných práv Európskej únie.
 - ...
 - (4) zlúčenie rodiny je nevyhnutný spôsob na umožnenie rodinného života. Pomáha vytvárať sociálno-kultúrnu stabilitu, ktorá uľahčuje integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín v členskom štáte, čo slúži aj na podporu ekonomickej a sociálnej súdržnosti, základného cieľa spoločenstva uvedeného v zmluve;
 - ...
 - (8) osobitnú pozornosť je potrebné venovať situácii utečencov s ohľadom na príčiny, ktoré ich donútili opustiť svoju krajinu a bránili im tam viesť normálny rodinný život. Preto je potrebné ustanoviť priaznivejšie podmienky na uplatnenie ich práva na zlúčenie rodiny.“
- 4 Článok 1 tejto smernice stanovuje:
 - „Účelom tejto smernice je určiť podmienky na uplatňovanie práva na zlúčenie rodiny štátnymi príslušníkmi tretích krajín, ktorí sa oprávnenne zdržiavajú na území členských štátov.“
- 5 Článok 3 ods. 5 uvedenej smernice znie takto:
 - „Táto smernica neovplyvňuje možnosť členských štátov prijať alebo zachovať priaznivejšie ustanovenia.“
- 6 Článok 4 tej istej smernice v odsekoch 1 a 3 stanovuje:
 - „1. Členské štáty povolia vstup a pobyt podľa tejto smernice a za predpokladu splnenia podmienok ustanovených v kapitole IV, ako aj článku 16, týmto rodinným príslušníkom:
 - a) manželskému partnerovi garanta;

- b) maloletým deťom garanta a jeho manželského partnera vrátane osvojených detí...;
- c) maloletým deťom garanta vrátane osvojených detí garanta, keď sú v jeho starostlivosti a sú od neho závislé. ...
- d) maloletým deťom vrátane osvojených detí manželského partnera, keď sú v starostlivosti manželského partnera a sú od neho závislé. ...

...

2. Členské štáty môžu zákonom alebo iným právnym predpisom povoliť vstup a pobyt v súlade s touto smernicou a za predpokladu splnenia podmienok ustanovených v kapitole IV týmto rodinným príslušníkom:

- a) prvostupňovým príbuzným v priamej vzostupnej línii garanta alebo jeho manželského partnera, keď sú od neho závislí a nepoživajú náležitú rodinnú podporu v krajine pôvodu;
- b) dospelým nezosobášeným deťom garanta alebo jeho manželského partnera, keď sú objektívne neschopné zabezpečiť svoje vlastné potreby z dôvodu svojho zdravotného stavu.

3. Členské štáty môžu zákonom alebo iným právnym predpisom povoliť vstup a pobyt v súlade s touto smernicou a za predpokladu splnenia podmienok ustanovených v kapitole IV nezosobášenému partnerovi, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny, s ktorým je garant v riadne úradne potvrdenom trvalom dlhodobom vzťahu, alebo štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý je spojený s garantom v registrovanom partnerstve v súlade s článkom 5 ods. 2, a slobodným neploletým deťom vrátane osvojených detí takýchto osôb, ako aj ich dospelých slobodných detí, ktoré sú objektívne neschopné zabezpečiť svoje vlastné potreby z dôvodu svojho zdravotného stavu.

Členské štáty môžu rozhodnúť, že pokiaľ ide o zlúčenie rodiny, s registrovanými partnermi sa bude zaobchádzať rovnako ako s manželmi.“

7 Článok 10 smernice 2003/86, ktorý sa nachádza v kapitole V tejto smernice s názvom „Zlúčenie rodiny utečencov“, stanovuje:

„1. Článok 4 sa vzťahuje na vymedzenie pojmu rodinných príslušníkov okrem jeho tretieho pododseku ods. 1, ktorý sa nevzťahuje na deti utečencov.

2. Členské štáty môžu povoliť zlúčenie rodiny pre ďalších rodinných príslušníkov, ktorí nie sú uvedení v článku 4, ak sú od utečenca závislí.

3. Ak je utečencom maloletá osoba bez sprievodu, členské štáty:

- a) povolia vstup a pobyt na účely zlúčenia rodiny jej prvostupňovým príbuzným v priamej vzostupnej línii bez toho, aby sa uplatnili podmienky ustanovené v článku 4 ods. 2 písm. a);
- b) môžu povoliť vstup a pobyt na účely zlúčenia rodiny jej opatrovníkovi alebo ktorémukoľvek inému rodinnému príslušníkovi, ak utečenec nemá žiadnych príbuzných v priamej vzostupnej línii alebo takýchto príbuzných nie je možné vypátrať.“

8 Podľa článku 17 tejto smernice:

„Členské štáty náležito zohľadnia charakter a pevnosť rodinných vzťahov osoby a trvanie jej pobytu v členskom štáte a existenciu rodinných, kultúrnych a sociálnych väzieb s krajinou jej pôvodu, keď zamietnu žiadosť, odoberú alebo odmietnu obnoviť povolenie na pobyt, alebo rozhodnú nariadiť odsun garanta alebo jeho rodinných príslušníkov.“

Maďarské právo

9 § 19 a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (zákon č. II z roku 2007 o vstupe a pobyte štátnych príslušníkov tretích krajín, ďalej len „zákon z roku 2007“) stanovuje:

„1. Povolenie na pobyt na účely zlúčenia rodiny môže získať štátny príslušník tretej krajiny, ktorý je rodinným príslušníkom štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý je držiteľom povolenia na pobyt, prisťahovaleckého povolenia, povolenia na usadenie sa, dočasného povolenia na usadenie sa, vnútroštátneho povolenia na usadenie sa alebo povolenia [Európskej únie] na usadenie sa, alebo osoby, ktorá je na základe osobitného zákona držiteľom pobytového preukazu alebo preukazu o trvalom pobyte (ďalej len všeobecne ‚garant‘).

...

4. Povolenie na pobyt na účely zlúčenia rodiny môže získať:

- a) rodič, ktorý je závislý od garanta alebo od manžela či manželky alebo osoby, ktorej bolo priznané postavenie utečenca;
- b) brat alebo sestra a predkovia a potomkovia v priamom rade garanta alebo manžela či manželky alebo osoby, ktorej bolo priznané postavenie utečenca, ak nie sú schopní zabezpečiť svoje vlastné potreby z dôvodu svojho zdravotného stavu.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

10 Dňa 7. septembra 2015 priznal príslušný maďarský orgán TB postavenie utečenca. Sestra TB podala 12. januára 2016 na zastupiteľskom úrade Maďarska v Teheráne (Irán) žiadosť o udelenie povolenia na pobyt na účely zlúčenia rodiny s TB a žiadosť o vízum na účely prevzatia tohto povolenia na pobyt.

11 Táto žiadosť bola zamietnutá rozhodnutím prvostupňového orgánu, potvrdeným druhostupňovým orgánom, a to jednak z dôvodu, že sestra TB s cieľom získať požadované povolenie na pobyt príslušnému orgánu uviedla nepravdivé informácie a jednak, že vzhľadom na svoje vzdelanie a zdravotný stav nepreukázala, že nie je schopná zabezpečiť svoje vlastné potreby z dôvodu svojho zdravotného stavu, pričom podľa lekárskeho dokumentov priložených k jej žiadosti trpí depresiou, ktorá si vyžaduje pravidelnú liečbu.

12 TB podal proti tomuto zamietavému rozhodnutiu žalobu na vnútroštátny súd. Na podporu tejto žaloby najmä tvrdí, že pravidlo stanovené v § 19 ods. 4 písm. b) zákona z roku 2007, na základe ktorého brat alebo sestra osoby, ktorej bolo priznané postavenie utečenca, môžu získať povolenie na pobyt na účely zlúčenia rodiny, ak nie sú schopní zabezpečiť svoje vlastné potreby z dôvodu svojho zdravotného stavu, je v rozpore s článkom 10 ods. 1 a 2 smernice 2003/86.

- 13 Vnútroštátny súd, ktorý má pochybnosti o zlučiteľnosti tohto pravidla s článkom 10 ods. 2 smernice 2003/86, uvádza, že podmienka takto stanovená v uvedenom § 19 ods. 4 písm. b) nezodpovedá podmienke stanovenej v uvedenom článku 10 ods. 2, ktorý umožňuje členským štátom, aby povolili zlúčenie rodiny pre ďalších rodinných príslušníkov, ktorí nie sú uvedení v článku 4 tejto smernice, ako sú bratia a sestry utečenca za predpokladu, že sú od utečenca „závislí“. Podmienka stanovená v uvedenom § 19 ods. 4 písm. b) tak podľa neho zodpovedá podmienke stanovenej v článku 4 ods. 2 písm. b) a článku 4 ods. 3 uvedenej smernice, pokiaľ ide o zlúčenie rodiny nie pre bratov a sestry utečenca, ale pre dospelé nezobášané deti garanta alebo jeho manželského partnera, ako aj pre spoločné dospelé nezobášané deti garanta a jeho manželského partnera.
- 14 Tento súd sa preto v prvom rade pýta, či článok 10 ods. 2 smernice 2003/86 bráni členskému štátu, ktorý využije možnosť poskytnutú týmto ustanovením tým, že dovoľí zlúčenie rodiny pre ďalších rodinných príslušníkov, ktorí nie sú uvedení v článku 4 tejto smernice, aby podriadil toto zlúčenie iným podmienkam, než sú podmienky stanovené v tomto prvom ustanovení.
- 15 V tejto súvislosti uvedený súd uvádza, že Kúria (Najvyšší súd, Maďarsko) v skoršom rozsudku, ktorý vydal bez podania návrhu na začatie prejudiciálneho konania, usúdil, že na túto otázku treba odpovedať záporne a § 19 ods. 4 písm. b) zákona z roku 2007 tak nie je v rozpore s uvedeným článkom 10 ods. 2.
- 16 Vnútroštátny súd sa však domnieva, že aj keď v súlade s článkom 10 ods. 2 smernice 2003/86 môžu členské štáty povoliť zlúčenie rodiny pre rodinných príslušníkov, ktorí nie sú uvedení v článku 4 tejto smernice, a tým sa odchýliť od definície pojmu „rodinný príslušník“ uvedenej v tomto poslednom uvedenom článku, nemôžu sa naopak odchýliť od podmienky stanovenej v tomto článku 10 ods. 2, podľa ktorej uvedení rodinní príslušníci môžu dosiahnuť na zlúčenie rodiny, ak sú od utečenca závislí.
- 17 V druhom rade, v prípade kladnej odpovede na otázku uvedenú v bode 14 tohto rozsudku, sa vnútroštátny súd pýta na výklad pojmu „závislá“ osoba v zmysle smernice 2003/86.
- 18 V tejto súvislosti tento súd uvádza, že článok 10 ods. 2 tejto smernice sa v znení jazyka konania vzťahuje na rodinných príslušníkov, ktorí sú vyživovaní utečencom („a menekült eltartottjai“), zatiaľ čo v anglickom znení toto ustanovenie odkazuje na tých rodinných príslušníkov, ktorí sa nachádzajú vo vzťahu závislosti od utečenca („dependent on the refugee“). Vyjadruje pochybnosti o tom, či sú tieto výrazy v plnej miere rovnocenné.
- 19 Okrem toho sa vnútroštátny súd pýta, či pojem „závislá“ osoba predpokladá preskúmanie všetkých jednotlivých aspektov, ktoré charakterizujú závislosť, alebo či tento pojem môže byť zúžený na existenciu jedného z týchto aspektov, ako je neschopnosť dotknutého rodinného príslušníka zabezpečiť svoje vlastné potreby z dôvodu svojho zdravotného stavu, takže členský štát by na základe tohto jediného aspektu mohol dospieť k záveru, že rodinný príslušník, ktorý ho nespĺňa, nie je závislý od garanta bez toho, aby vykonal individuálne posúdenie situácie tohto rodinného príslušníka. V tejto súvislosti uvedený súd uvádza, že podľa Kúria (Najvyšší súd) z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že tento pojem znamená nielen ekonomickú, ale aj fyzickú a citovú závislosť, takže vzťah závislej osoby možno charakterizovať ako vzťah komplexnej závislosti, pričom ekonomická závislosť je len jedným z jej aspektov.
- 20 V treťom rade sa v prípade zápornej odpovede na otázku uvedenú v bode 14 tohto rozsudku vnútroštátny súd pýta, či členské štáty môžu slobodne stanoviť akúkoľvek podmienku, vrátane podmienok stanovených v článku 4 ods. 2 a 3 smernice 2003/86, a pýta sa na prípadný rozsah podmienky stanovenej v uvedenom článku 4 ods. 3 týkajúcej sa skutočnosti, že dotknutí rodinní príslušníci sú objektívne neschopní zabezpečiť svoje vlastné potreby z dôvodu ich zdravotného stavu.

21 Za týchto okolností Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Správny a pracovný súd Budapešť, Maďarsko) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

- „1. Má sa článok 10 ods. 2 smernice [2003/86] vykladať v tom zmysle, že ak členský štát povolí na základe uvedeného článku vstup na svoje územie rodinnému príslušníkovi, ktorý nie je uvedený v článku 4 [tejto smernice], môže voči tomuto rodinnému príslušníkovi uplatňovať iba požiadavku, ktorú stanovuje článok 10 ods. 2 (je od utečenca závislý)?
2. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku, na to, aby mohla byť splnená podmienka ‚závislosti‘ (‚dependency‘) osoby upravená v článku 4 ods. 2 písm. a) smernice [2003/86], zahŕňa táto podmienka situáciu, v ktorej musia byť kumulatívne dané jednotlivé aspekty závislosti, alebo stačí, že sú dané niektoré aspekty podľa konkrétnych okolností jednotlivých vecí? Je v tejto súvislosti v súlade s požiadavkou stanovenou v článku 10 ods. 2 [tejto smernice] (je od utečenca závislý) vnútroštátne ustanovenie, ktoré vylučuje individuálne posúdenie, pričom za podmienku splnenia tejto požiadavky považuje výlučne jednu skutočnosť, a to určujúci aspekt závislosti (‚neschopnosť zabezpečiť svoje vlastné potreby z dôvodu svojho zdravotného stavu‘)?
3. V prípade zápornej odpovede na prvú otázku, a ak členský štát môže uplatňovať aj iné požiadavky okrem tých, ktoré sú uvedené v článku 10 ods. 2 smernice [2003/86] (je od utečenca závislý), znamená to, že ak to členský štát považuje za vhodné, je oprávnený stanoviť určité požiadavky vrátane tých, ktoré sú vo vzťahu k iným rodinným príslušníkom stanovené v článku 4 ods. 2 a 3 [tejto smernice], alebo môže uplatniť len požiadavku uvedenú v článku 4 ods. 3 [uvedenej smernice]? Akú faktickú situáciu predpokladá v tomto prípade požiadavka ‚objectively unable to provide for their own needs on account of their state of health‘ [‚objektívne neschopné zabezpečiť svoje vlastné potreby z dôvodu svojho zdravotného stavu‘] uvedená v článku 4 ods. 3 smernice? Má sa vykladať v tom zmysle, že rodinný príslušník nedokáže ‚uspokojiť svoje potreby‘, alebo v tom zmysle, že ‚nie je schopný‘ sa ‚postarať sám o seba‘, alebo sa má vykladať inak?“

O prejudiciálnych otázkach

Úvodné pripomienky

- 22 Maďarská vláda tvrdí, že prejudiciálne otázky sú neprípustné z dôvodu ich hypotetickej povahy. Tieto otázky sa totiž zakladajú na nesprávnom predpoklade, že Maďarsko prostredníctvom § 19 ods. 4 písm. b) zákona z roku 2007 vykonáva článok 10 ods. 2 smernice 2003/86, hoci tento členský štát neoznámil takúto informáciu Komisii na základe článku 20 tejto smernice.
- 23 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že prináleží iba vnútroštátnemu súdu, ktorý prejednáva spor a ktorý nesie zodpovednosť za následné súdne rozhodnutie, aby so zreteľom na osobitosti veci posúdil tak potrebu rozhodnutia v prejudiciálnom konaní pre vydanie svojho rozsudku, ako aj relevantnosť otázok, ktoré kladie Súdnemu dvoru. V dôsledku toho, ak sa položené otázky týkajú výkladu určitého predpisu práva Únie, je Súdny dvor v zásade povinný rozhodnúť (rozsudok z 10. decembra 2018, Wightman a i., C-621/18, EU:C:2018:999, bod 26).
- 24 Z toho vyplýva, že pre otázky týkajúce sa výkladu práva Únie platí prezumpcia relevantnosti. Súdny dvor teda môže odmietnuť rozhodovať o prejudiciálnej otázke položenej vnútroštátnym súdom len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad predpisu Únie nemá nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, pokiaľ ide o hypotetický problém, alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými ani právnymi podkladmi potrebnými na užitočnú odpoveď na otázky, ktoré mu boli položené (rozsudok z 10. decembra 2018, Wightman a i., C-621/18, EU:C:2018:999, bod 27).

- 25 V prejednávanej veci treba zdôrazniť, že podľa vnútroštátneho súdu maďarský zákonodarca chcel prijatím § 19 ods. 4 písm. b) zákona z roku 2007 skutočne vykonať článok 10 ods. 2 smernice 2003/86, pričom toto posledné uvedené ustanovenie priznáva členským štátom slobodu výberu, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou systému zavedeného uvedenou smernicou (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. decembra 2011, N. S. a i., C-411/10 a C-493/10, EU:C:2011:865, body 65 až 68).
- 26 Súdny dvor má v rámci rozdelenia právomocí medzi súdy Únie a vnútroštátne súdy zohľadniť právny a skutkový rámec, do ktorého spadajú prejudiciálne otázky, tak ako ho definuje návrh na začatie prejudiciálneho konania. Preto bez ohľadu na kritiku maďarskej vlády smerujúcu proti výkladu vnútroštátneho práva, ktorý zastáva vnútroštátny súd, musí byť posúdenie tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania uskutočnené s prihliadnutím na výklad tohto práva podaný týmto súdom (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. júna 2016, New Valmar, C-15/15, EU:C:2016:464, bod 25).
- 27 Okolnosť, že Maďarsko podľa článku 20 smernice 2003/86 neoznámilo Komisii uvedený § 19 ods. 4 písm. b) ako opatrenie na prebratie článku 10 ods. 2 tejto smernice, nemôže zmeniť toto konštatovanie. Nestačí totiž, aby dotknutý členský štát Komisii neoznámil vnútroštátne opatrenie, aby bolo vylúčené, že uvedené opatrenie vykonáva ustanovenie smernice.
- 28 Námietku neprípustnosti treba preto zamietnuť.
- 29 Okrem toho treba uviesť, že svojou druhou a treťou otázkou sa vnútroštátny súd pýta Súdneho dvora aj na výklad článku 4 ods. 2 a 3 smernice 2003/86.
- 30 Tieto ustanovenia sa však týkajú iných situácií, než je situácia vo veci samej, pretože sa týkajú zlúčenia rodiny pre ďalších rodinných príslušníkov utečenca, než je jeho sestra.
- 31 Samotná okolnosť, že maďarský zákonodarca v rámci vykonania článku 10 ods. 2 smernice 2003/86 použil podobné znenie, ako je znenie článku 4 ods. 2 a 3 tejto smernice, nestačí na odôvodnenie návrhu na výklad týchto ustanovení. Vnútroštátny súd totiž vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania neuviedol, že maďarský zákonodarca mal prijatím § 19 ods. 4 písm. b) zákona z roku 2007 v úmysle uskutočniť priamy a nepodmienečný odkaz na tieto ustanovenia (pozri v tejto súvislosti rozsudky z 18. októbra 2012, Nolan, C-583/10, EU:C:2012:638, bod 47, ako aj zo 7. novembra 2018, C a A, C-257/17, EU:C:2018:876, bod 33).
- 32 Z toho vyplýva, že v rámci prejednávanej veci nie je potrebné podať výklad článku 4 ods. 2 a 3 smernice 2003/86.

O veci samej

- 33 Svojimi otázkami, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 10 ods. 2 smernice 2003/86 vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby členský štát povolil zlúčenie rodiny pre sestru utečenca len vtedy, ak z dôvodu svojho zdravotného stavu nie je schopná zabezpečiť svoje vlastné potreby.
- 34 Ako vyplýva z jej článku 1, účelom smernice 2003/86 je určiť podmienky na uplatňovanie práva na zlúčenie rodiny štátnymi príslušníkmi tretích krajín, ktorí sa oprávnenne zdržiavajú na území členských štátov.
- 35 V tomto rámci vymenúva článok 4 tejto smernice rodinných príslušníkov štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorým členské štáty musia, prípadne môžu priznať právo na zlúčenie rodiny v zmysle uvedenej smernice.

- 36 Z odôvodnenia 8 tej istej smernice však vyplýva, že táto smernica stanovuje pre utečencov priaznivejšie podmienky na uplatnenie tohto práva na zlúčenie rodiny, pretože ich situácia vyžaduje vzhľadom na príčiny, ktoré ich donútili opustiť svoju krajinu a bránili im tam viesť normálny rodinný život, osobitnú pozornosť (rozsudok z 12. apríla 2018, A a S, C-550/16, EU:C:2018:248, bod 32).
- 37 Jedna z týchto priaznivejších podmienok je uvedená v článku 10 ods. 2 smernice 2003/86.
- 38 Zatiaľ čo článok 10 ods. 1 tejto smernice stanovuje, že článok 4 tejto smernice sa uplatní na utečencov, okrem výhrady uvedenej v jeho odseku 1 treťom pododseku, ktorá neplatí pre deti utečencov, článok 10 ods. 2 uvedenej smernice navyše umožňuje členským štátom, aby priznali právo na zlúčenie rodiny v zmysle uvedenej smernice pre ďalších rodinných príslušníkov utečenca, ktorí nie sú uvedení v tomto článku 4.
- 39 Za týchto podmienok treba po prvé zdôrazniť, že tento článok 10 ods. 2 je fakultatívny. Toto ustanovenie tak ponecháva na voľnú úvahu každého z členských štátov rozhodnutie, či rozšíria osobnú pôsobnosť smernice 2003/86, čo táto dovoľuje.
- 40 Okrem toho, ako v podstate uviedol generálny advokát v bode 37 svojich návrhov, uvedený článok 10 ods. 2 ponecháva členským štátom tiež širokú mieru voľnej úvahy na určenie, ktorým z rodinných príslušníkov utečenca, ktorí nie sú uvedení v článku 4 uvedenej smernice, chcú tieto členské štáty umožniť zlúčenie rodiny s utečencom, ktorý má bydlisko na ich území.
- 41 V druhom rade však treba zdôrazniť, že miera voľnej úvahy, ktorou disponujú členské štáty pri vykonávaní tohto článku 10 ods. 2, je obmedzená podmienkou, ktorou toto ustanovenie podmieňuje takéto vykonanie. Zo samotného znenia uvedeného článku 10 ods. 2 totiž vyplýva, že členské štáty môžu povoliť zlúčenie rodiny pre ďalších rodinných príslušníkov utečenca, ktorí nie sú uvedení v článku 4 smernice 2003/86, ak sú od utečenca závislí.
- 42 Po prvé, ak nemá byť uvedená podmienka zbavená akéhokoľvek potrebného účinku, článok 10 ods. 2 smernice 2003/86 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby členský štát povolil zlúčenie rodinného príslušníka utečenca, ktorý nie je uvedený v článku 4 tejto smernice, ak nie je od utečenca závislý. Vnútroštátna právna úprava, ktorá by nerešpektovala túto podmienku, by bola v rozpore s cieľmi smernice 2003/86, pretože by umožňovala priznať postavenie vyplývajúce z tejto smernice osobám, ktoré nespĺňajú podmienky pre jeho získanie (pozri analogicky rozsudky z 27. júna 2018, Diallo, C-246/17, EU:C:2018:499, bod 55, a z 23. mája 2019, Bilali, C-720/17, EU:C:2019:448, bod 44).
- 43 Toto konštatovanie však nemá vplyv na možnosť, ktorú členským štátom poskytuje článok 3 ods. 5 uvedenej smernice, a to priznať len na základe ich vnútroštátneho práva právo na vstup a pobyt za priaznivejších podmienok.
- 44 Po druhé, pokiaľ ide o zmysel podmienky spočívajúcej v tom, že osoba je „závislá“ od utečenca, treba pripomenúť, že z požiadaviek jednotného uplatňovania práva Únie, ako aj zásady rovnosti vyplýva, že znenie ustanovenia práva Únie, ktoré výslovne neodkazuje na právo členských štátov na účely vymedzenia zmyslu a významu tohto ustanovenia, sa obvykle má vykladať samostatným a jednotným spôsobom v celej Európskej únii (rozsudok z 29. júla 2019, Spiegel online, C-516/17, EU:C:2019:625, bod 62 a citovaná judikatúra).
- 45 Vzhľadom na to, že článok 10 ods. 2 smernice 2003/86 neobsahuje žiadny odkaz na uvedenú podmienku vo vnútroštátnom práve členských štátov, musí byť táto podmienka vykladaná samostatne a jednotne.
- 46 V tejto súvislosti treba uviesť, že Súdny dvor už vyložil podmienku, podľa ktorej rodinný príslušník musí byť závislý od garanta v rámci smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci

územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. EÚ L 158, 2004, s. 77; Mim. vyd. 05/005, s. 46).

- 47 Podľa tejto judikatúry postavenie rodinného príslušníka, „ktorý je závislý“ od občana Únie, držiteľa práva na pobyt, predpokladá, že je preukázaná existencia skutočnej závislosti. Táto závislosť vychádza zo skutkovej situácie, ktorá sa vyznačuje okolnosťou, že hmotná podpora rodinného príslušníka je zabezpečovaná držiteľom práva na pobyt (rozsudky z 19. októbra 2004, Zhu a Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, bod 43; z 8. novembra 2012, Iida, C-40/11 PPU, EU:C:2012:691, bod 55; zo 16. januára 2014, Reyes, C-423/12, EU:C:2014:16, body 20 a 21, ako aj z 13. septembra 2016, Rendón Marín, C-165/14 PPU, EU:C:2016:675, bod 50).
- 48 Na účely určenia existencie takejto závislosti musí hostiteľský členský štát posúdiť, či rodinný príslušník vzhľadom na svoje ekonomické a sociálne podmienky nie je schopný zabezpečiť svoje základné potreby. Potreba hmotnej podpory musí existovať v štáte pôvodu alebo štáte posledného pobytu rodinného príslušníka v čase, keď žiada o pripojenie sa k občanovi Únie (pozri v tomto zmysle rozsudky z 9. januára 2007, Jia, C-1/05, EU:C:2007:1, bod 37, ako aj zo 16. januára 2014, Reyes, C-423/12, EU:C:2014:16, body 22 a 30).
- 49 Na účely výkladu pojmu „závislý“ rodinný príslušník v zmysle smernice 2003/86 treba vziať do úvahy uvedenú judikatúru. Smernice 2004/38 a 2003/86 totiž sledujú podobné ciele tým, že v hostiteľskom členskom štáte majú zabezpečiť a podporovať zlúčenie rodiny štátnych príslušníkov iných členských štátov alebo tretích krajín, ktoré sa v ňom legálne zdržiavajú.
- 50 Treba však zohľadniť aj skutočnosť, ako pripomína odôvodnenie 8 smernice 2003/86 a ako vyplýva už z bodu 35 tohto rozsudku, že situácii utečencov treba venovať osobitnú pozornosť, keďže boli nútení opustiť svoju krajinu a nemôžu tam viesť normálny rodinný život, mohli byť od svojej rodiny odlúčení počas dlhého obdobia predtým, ako im bolo priznané postavenie utečenca, a pre utečencov alebo ich rodinných príslušníkov je často nemožné alebo nebezpečné predložiť úradné dokumenty alebo spojiť sa s orgánmi ich krajiny pôvodu (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 7. novembra 2018, K a B, C-380/17, EU:C:2018:877, bod 53, ako aj z 13. marca 2019, E., C-635/17, EU:C:2019:192, bod 66).
- 51 V tejto súvislosti platí, že požadovať, aby utečenec v čase podania žiadosti o zlúčenie rodiny skutočne zabezpečoval hmotnú podporu rodinnému príslušníkovi v štáte pôvodu alebo v štáte posledného pobytu tohto rodinného príslušníka by mohlo mať za následok vylúčenie z pôsobnosti článku 10 ods. 2 smernice 2003/86 rodinných príslušníkov utečenca, ktorí sú od neho skutočne závislí, len z toho dôvodu, že utečenec nie je schopný alebo už nie je schopný zabezpečiť im hmotnú podporu, ktorá je pre nich nevyhnutná na zabezpečenie ich základných potrieb v štáte ich pôvodu alebo v štáte ich posledného pobytu. Nemožno však vylúčiť, že utečenec nie je schopný alebo už nie je schopný zabezpečiť takúto podporu z dôvodu skutočností, ktoré sú nezávislé od jeho vôle, ako je faktická nemožnosť doručiť potrebné prostriedky alebo strach z ohrozenia bezpečnosti jeho rodinných príslušníkov tým, že s nimi nadviaže kontakt.
- 52 Treba preto vychádzať z toho, že rodinný príslušník utečenca je od neho závislý v zmysle článku 10 ods. 2 smernice 2003/86 vtedy, ak je od neho skutočne závislý v tom zmysle, že na jednej strane vzhľadom na svoje ekonomické a sociálne podmienky nie je schopný zabezpečiť svoje základné potreby v štáte svojho pôvodu alebo v štáte svojho posledného pobytu ku dňu, ku ktorému žiada nasledovanie utečenca, a že na druhej strane sa preukáže, že jeho hmotnú podporu skutočne zabezpečuje utečenec, alebo že vzhľadom na všetky relevantné okolnosti, ako je stupeň príbuznosti dotknutého rodinného príslušníka s utečencom, charakter a pevnosť jeho iných rodinných vzťahov, ako aj vek a hospodárska situácia iných príbuzných, sa utečenec javí byť rodinným príslušníkom, ktorý môže najlepšie zabezpečiť požadovanú hmotnú podporu.

- 53 Tento výklad podporuje článok 17 smernice 2003/86, ktorý vyžaduje individuálne posúdenie žiadosti o zlúčenie rodiny, v rámci ktorého, ako vyplýva z odôvodnenia 8 tejto smernice, treba zohľadniť najmä osobitosti spojené s tým, že garant má postavenie utečenca (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. novembra 2018, K a B, C-380/17, EU:C:2018:877, bod 53).
- 54 Po tretie z vyššie uvedeného vyplýva, že hoci sa uvedený článok 10 ods. 2 v niektorých jazykových verziách, ako to zdôrazňuje vnútroštátny súd, týka situácie závislosti rodinného príslušníka od utečenca, zatiaľ čo v iných verziách sa toto ustanovenie týka postavenia rodinného príslušníka, ktorý je vyživovaný utečencom, takýto rozdiel nie je relevantný, pokiaľ ide o výklad podmienky stanovenej v uvedenom článku 10 ods. 2.
- 55 V treťom rade treba uviesť, že členské štáty môžu pri vykonávaní možnosti, ktorú im poskytuje článok 10 ods. 2 smernice 2003/86, stanoviť dodatočné požiadavky týkajúce sa povahy vzťahu závislosti uložené týmto ustanovením, najmä tým, že priznanie práv vyplývajúcich zo smernice 2003/86 podriadia podmienke, že dotknutí rodinní príslušníci utečenca sú od neho závislí z určitých dôvodov.
- 56 Podmienka existencie vzťahu závislosti medzi utečencom a jeho rodinným príslušníkom sa má totiž vykladať v tom zmysle, že jej cieľom je vylúčiť, aby z možnosti priznanej v článku 10 ods. 2 smernice 2003/86 rodinným príslušníkom utečenca mali prospech ďalší rodinní príslušníci než tí, ktorí sú uvedení v článku 4 tejto smernice, ktorí od neho nie sú závislí, pričom členskému štátu, ktorý sa rozhodne využiť túto možnosť, sa neukladá povinnosť automaticky priznať všetkým rodinným príslušníkom utečenca alebo niektorým rodinným príslušníkom utečenca, ktorí nie sú uvedení v článku 4 uvedenej smernice, právo na zlúčenie rodiny, keď sú od utečenca závislí.
- 57 V tejto súvislosti treba na jednej strane zdôrazniť, že rozdiely, ktoré môžu vyplývať zo skutočnosti, že každý členský štát má tak voľnosť spresniť povahu vzťahu závislosti, ktorý podľa jeho vnútroštátnej právnej úpravy umožňuje, aby rodinní príslušníci utečenca, ktorí nie sú uvedení v článku 4 smernice 2003/86, mali právo na zlúčenie rodiny v zmysle uvedenej smernice, sú úplne zlučiteľné s povahou a cieľom článku 10 ods. 2 uvedenej smernice. Z bodov 38 až 40 tohto rozsudku už totiž vyplýva, že normotvorca Únie koncipoval tento článok 10 ods. 2 ako fakultatívne ustanovenie, ktorého vykonanie ponecháva členským štátom priestor pre voľnú úvahu, takže rozdiely vo vnútroštátnych právnych úpravách, ktorými sa vykonáva takáto možnosť, prirodzene vyplývajú z voľby uvedeného normotvorcu (pozri analogicky rozsudok z 12. apríla 2018, A a S, C-550/16, EU:C:2018:248, bod 47).
- 58 Na druhej strane možnosť stanoviť dodatočné požiadavky takto priznaná členským štátom sama osebe neohrozuje ciele všeobecne sledované smernicou 2003/86, ktoré sú uvedené v odôvodneniach 4 a 8 tejto smernice, a ktorými sú uľahčenie integrácie dotknutých štátnych príslušníkov tretích krajín tým, že sa im umožňuje viesť normálny rodinný život, a stanovenie priaznivejších podmienok pre uplatňovanie práva na zlúčenie rodiny utečencov so zreteľom na ich osobitnú situáciu. Ako bolo totiž uvedené v bodoch 36 a 37 tohto rozsudku, dotknutý členský štát tým, že využil možnosť poskytnutú v článku 10 ods. 2 uvedenej smernice a povolil zlúčenie rodiny rodinným príslušníkom utečenca, ktorí nie sú uvedení v článku 4 tej istej smernice, už podporuje splnenie týchto cieľov, a to aj keď toto zlúčenie podriadi prísnejším podmienkam, než sú podmienky stanovené v tomto článku 10 ods. 2.
- 59 Naopak zakázať členskému štátu stanoviť takéto dodatočné požiadavky by bolo v rozpore so samotnou logikou uvedeného článku 10 ods. 2, ktorý, ako bolo preukázané v bodoch 38 a 39 tohto rozsudku, umožňuje členským štátom tak rozhodnúť, že nepriznávajú právo na zlúčenie rodiny žiadnemu rodinnému príslušníkovi, na ktorého sa vzťahuje toto ustanovenie, ako slobodne určiť, ktorým z uvedených príslušníkov môže byť takéto právo na zlúčenie rodiny priznané.
- 60 Takýto zákaz by okrem toho mohol ohroziť ciele uvedené v bode 58 tohto rozsudku, keďže by členské štáty podnietil k tomu, aby sa vzdali možnosti vykonať možnosť stanovenú v článku 10 ods. 2 smernice 2003/86.

- 61 Po štvrté však treba ďalej zdôrazniť, že členské štáty tým, že využívajú možnosť, ktorú im poskytuje článok 10 ods. 2 smernice 2003/86, vykonávajú právo Únie.
- 62 Miera voľnej úvahy, ktorú členským štátom priznáva uvedený článok 10 ods. 2, preto nemôže byť štátmi uplatňovaná takým spôsobom, ktorý porušuje cieľ smernice 2003/86 a zbavuje ju potrebného účinku (pozri v tomto zmysle rozsudok z 13. marca 2019, E., C-635/17, EU:C:2019:192, bod 53).
- 63 Ako bolo v tejto súvislosti uvedené v bodoch 36, 50 a 53 tohto rozsudku, situácii utečencov treba na jednej strane venovať pri vykonávaní smernice 2003/86 osobitnú pozornosť a na druhej strane ukladá článok 17 uvedenej smernice povinnosť individuálneho posúdenia žiadostí o zlúčenie rodiny.
- 64 Ďalej, ako navyše potvrdzuje aj odôvodnenie 2 smernice 2003/86, musí táto smernica dodržiavať Chartu základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).
- 65 Je pravda, že ustanovenia Charty nemožno vykladať v tom zmysle, že zbavujú členské štáty miery voľnej úvahy, ktorou disponujú, keď sa rozhodnú vykonať článok 10 ods. 2 smernice 2003/86 a posudzujú žiadosti o zlúčenie rodiny podané na základe tohto ustanovenia. Ustanovenia tejto smernice sa však majú vykladať a uplatňovať najmä so zreteľom na uvedený článok 7 Charty, ktorý okrem iných práv zakotvuje právo na rešpektovanie rodinného života (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. apríla 2016, Khachab, C-558/14, EU:C:2016:285, bod 28).
- 66 Napokon v súlade so zásadou proporcionality, ktorá patrí medzi všeobecné zásady práva Únie, totiž prostriedky zavedené vnútroštátnou právnou úpravou, ktorá preberá článok 10 ods. 2 smernice 2003/86, musia byť vhodné na dosiahnutie cieľov sledovaných touto právnou úpravou a nesmú ísť nad rámec toho, čo je nevyhnutné na ich dosiahnutie (rozsudok z 21. apríla 2016, Khachab, C-558/14, EU:C:2016:285, bod 42).
- 67 Vnútroštátna právna úprava, ktorou sa vykonáva možnosť stanovená v uvedenom článku 10 ods. 2, preto musí rešpektovať tak základné práva zaručené Chartou, ako aj zásadu proporcionality a nebrániť individuálnemu posúdeniu žiadosti o zlúčenie rodiny, pričom toto posúdenie musí byť okrem toho vykonané s prihliadnutím na osobitnú situáciu utečencov.
- 68 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba v poslednom rade preskúmať, či článok 10 ods. 2 smernice 2003/86 bráni tomu, aby členský štát priznal právo na zlúčenie rodiny pre sestru utečenca len vtedy, ak nie je z dôvodu svojho zdravotného stavu schopná zabezpečiť svoje vlastné potreby.
- 69 V tejto súvislosti treba po prvé uviesť, že sestra utečenca nepatrí medzi rodinných príslušníkov garanta, ktorí sú uvedení v článku 4 smernice 2003/86. Je tak povolené, aby členský štát priznal takému rodinnému príslušníkovi utečenca právo na zlúčenie rodiny v súlade s článkom 10 ods. 2 tej istej smernice.
- 70 Po druhé z bodov 54 až 59 tohto rozsudku vyplýva, že uvedený článok 10 ods. 2 v zásade nebráni tomu, aby členské štáty zaviedli dodatočnú podmienku spočívajúcu v požadovaní toho, aby vzťah závislosti medzi utečencom a jeho rodinným príslušníkom bol spôsobený zdravotným stavom tohto rodinného príslušníka.
- 71 Okrem toho treba konštatovať, že v kontexte detailnejšej harmonizácie normotvorca Únie v článku 4 ods. 2 písm. b) a článku 4 ods. 3 smernice 2003/86 konkrétne umožnil členským štátom podriaďiť právo na zlúčenie rodiny niektorých rodinných príslušníkov štátneho príslušníka tretej krajiny podobnej podmienke.
- 72 Za týchto podmienok z bodu 42 tohto rozsudku tiež vyplýva, že na účely zachovania potrebného účinku článku 10 ods. 2 smernice 2003/86 nemôže členský štát umožniť sestre utečenca, aby jej bolo priznané právo na zlúčenie rodiny na základe článku 10 ods. 2 smernice 2003/86 bez toho, aby bola

od utečenca závislá, čo znamená, ako bolo preukázané v bode 52 tohto rozsudku, nielen to, že sestra utečenca nie je schopná zabezpečiť svoje základné potreby, ale aj to, že bolo preukázané, že jej hmotnú podporu skutočne zabezpečuje utečenec, alebo že vzhľadom na všetky relevantné okolnosti sa utečenec javí ako rodinný príslušník, ktorý môže najlepšie zabezpečiť požadovanú hmotnú podporu.

- 73 Z bodov 53 a 63 tohto rozsudku okrem toho tiež vyplýva, že príslušné vnútroštátne orgány sú povinné vykonať individuálne posúdenie dodržania podmienky, že sestra utečenca musí byť od neho závislá z dôvodu jej zdravotného stavu.
- 74 Z toho najmä vyplýva, že takúto žiadosť nemožno zamietnuť len z dôvodu, že ochorenie, ktorým trpí sestra utečenca, sa automaticky nepovažuje za ochorenie, ktoré vedie k takému vzťahu závislosti.
- 75 Konkrétne individuálne posúdenie žiadosti bude musieť vyváženým a primeraným spôsobom zohľadniť všetky relevantné skutočnosti súvisiace s osobnou situáciou sestry utečenca, ako je jej vek, úroveň vzdelania, jej profesionálna a finančná situácia, ako aj jej zdravotný stav. Vnútroštátne orgány budú okrem toho musieť zohľadniť skutočnosť, že rozsah potrieb môže byť v závislosti od jednotlivcov veľmi rôzny (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 4. marca 2010, Chakroun, C-578/08, EU:C:2010:117, bod 48), ako aj osobitnú situáciu utečencov, najmä osobitné ťažkosti, ktorým musia čeliť v súvislosti so získaním dôkazov v krajine svojho pôvodu.
- 76 Je úlohou vnútroštátneho súdu, aby v čo najväčšom možnom rozsahu vyložil svoje vnútroštátne právo, a konkrétne § 19 ods. 4 písm. b) zákona z roku 2007 spôsobom zodpovedajúcim týmto požiadavkám.
- 77 Zo všetkých vyššie uvedených úvah vyplýva, že na položené otázky treba odpovedať tak, že článok 10 ods. 2 smernice 2003/86 sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni tomu, aby členský štát povolil zlúčenie rodiny pre sestru utečenca len vtedy, ak z dôvodu jej zdravotného stavu nie je schopná zabezpečiť svoje vlastné potreby, ak:
- je na jednej strane pri preskúmaní uvedenej práceneschopnosti zohľadnená osobitná situácia, v ktorej sa nachádzajú utečenci, a ide o individuálne posúdenie zohľadňujúce všetky relevantné skutočnosti, a
 - na druhej strane možno tiež s prihliadnutím na osobitnú situáciu, v ktorej sa nachádzajú utečenci, a po individuálnom posúdení zohľadňujúcim všetky relevantné skutočnosti preukázať, že hmotnú podporu dotknutej osoby skutočne zabezpečuje utečenec alebo že utečenec sa javí byť rodinným príslušníkom, ktorý môže najlepšie zabezpečiť požadovanú hmotnú podporu.

O trovách

- 78 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (piata komora) rozhodol takto:

Článok 10 ods. 2 smernice Rady 2003/86/ES z 22. septembra 2003 o práve na zlúčenie rodiny sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni tomu, aby členský štát povolil zlúčenie rodiny pre sestru utečenca len vtedy, ak z dôvodu jej zdravotného stavu nie je schopná zabezpečiť svoje vlastné potreby, ak:

- je na jednej strane pri preskúmaní uvedenej práceneschopnosti zohľadnená osobitná situácia, v ktorej sa nachádzajú utečenci, a ide o individuálne posúdenie zohľadňujúce všetky relevantné skutočnosti, a
- na druhej strane možno tiež s prihliadnutím na osobitnú situáciu, v ktorej sa nachádzajú utečenci, a po individuálnom posúdení zohľadňujúcom všetky relevantné skutočnosti preukázať, že hmotnú podporu dotknutej osoby skutočne zabezpečuje utečenec alebo že utečenec sa javí byť rodinným príslušníkom, ktorý môže najlepšie zabezpečiť požadovanú hmotnú podporu.

Podpisy